

Aujezdský, Pavel

Za profesorkou Margitou Havlíčkovou

Theatralia. 2026, vol. 29, iss. 1, Supplementum, pp. 89-91

ISBN 978-80-280-0843-7 (print); ISBN 978-80-280-0844-4 (online ; pdf)
ISSN 1803-845X (print); ISSN 2336-4548 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/TY2026-S-15>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.83914>

License: [CC BY-NC-ND 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Access Date: 16. 04. 2026

Version: 20260410

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Za profesorkou Margitou Havlíčkovou

Pavel Aujezdský

Konec šedesátých let byl pro moji generaci formativním obdobím. Samozřejmě, už dříve jsme všichni měli nějaké zkušenosti, zážitky a poznatky, ale sovětská okupace a normalizace prováděná domácími kolaboranty, to bylo něco nového. Ke studiu na katedře divadelní vědy jsem nastoupil v roce 1969 měsíc poté, co pár kroků ode mě 21. srpna 1969 na Orlí zavraždili pro mě tehdy bezejmenného Stanislava Valehracha. Bylo mi třiatdvacet a pro mě skončily definitivně všechny iluze. Zmiňuji se o tom jenom proto, aby bylo srozumitelné, co následovalo. Nebaví mě fňukat.

Atmosféra na filozofické fakultě i na katedře teatrologie byla hodně odlišná od toho, co se dělo mimo školu. Byla stále svobodná. Tehdejší děkan profesor Dušan Jeřábek při inauguraci přednesl projev, v němž zdůraznil roli humanitně zaměřené inteligence ve formování společnosti. Vedoucí katedry profesor Artur Závodský v divadelním semináři vytvořil svobodný prostor pro kritický dialog o aktuálním divadelním dění nejen brněnském. Dal také prostor osobnostem, jako byl např. Bořivoj Srba, tehdy odejitý dramaturg činohry Státního (dnes Národního) divadla Brno, literární kritik Oleg Sus, působící v Hostu do domu, významný sémiolog a dramaturg Ivo Osolobě (jehož citoval i Umberto Eco). U všech jsme diskutovali. Ne formálně, ale proto, že nás takoví pedagogové svými myšlenkami k dialogu provokovali, dali nám prostor, a protože jsme se cítili svobodní.

Od druhého ročníku jsme se v semináři scházeli všichni, studenti všech ročníků. Byla to jedna z velkých zkušeností, protože v praktickém životě nikoho nezajímá, kolik semestrů člověk absolvoval. A tak se kolem stolu sešla dobrá společnost: krátce jsem zažil Jiřího Daňka, sedával tam Petr Oslzlý, Ivo Krobot, Vladimír Kelbl, Dana Svozilová (roz. Synková) a další. Tam jsem se seznámil s Margitou Havlíčkovou (tehdy Závodskou), která studovala o rok vyš. Budu o ní mluvit jako o Gitě, protože tak se mi představila a tak si ji pamatuji.

Brzy se ukázalo, že naše názory na divadlo, literaturu a umění vůbec jsou si velmi blízké. A tak se často stávalo, že jsme v rozhovorech pokračovali i mimo seminář, chodili po ulicích, procházeli ty, které prodlužovaly cestu, přeli se, docházeli k oboustranně akceptovatelným závěrům. I když se z pozdějšího hlediska

tehdy ještě objevovaly kvalitní inscenace, významní tvůrci odcházeli mimo Brno, původní dramatická tvorba začala chybět. Perspektivy nás naplňovaly obavami. Hledali jsme cesty, jak dělat divadlo podle našich představ, divadlo oslovující vrstevníky a vyslovující náš pocit doby. Proto jsme se rozhodli pro vlastní tvorbu, vlastně jsme neměli jinou cestu. Nepřipadalo nám to nemožné, protože už existovalo Divadlo Husa na provázku, které se právě v této době profesionalizovalo a bylo nám názorově velmi blízké, zejména poetikou Evy Tálské. A tak poté, co jsme si srovnali představy, zašli jsme do Vysokoškolského klubu (sídlil tehdy na Gorkého 43), který tehdy vedl František Brüstl, řekli, že chceme dělat divadlo, a on nám poskytl prostor na zkoušení. Byl tam docela velký sál s kukátkovým jevištěm, ale mohlo se hrát i mimo ně, nebyli jsme tedy vázání prostorem, ale nevyužívali jsme toho, byla to přece jen parketa Provázku. Dokonce na náklady klubu byl vytisknut pozoruhodný surrealistický plakát (nedávno byl dražen v aukčním domě Zezula), který byl dílem Gitina pozdějšího manžela Jiřího Havlíčka.

Tak vzniklo Studio DEX '72. Protože jsme byli žáky Bořivoje Srby, u něhož jsme po jeho nuceném odchodu ze školy studovali i v bytě, kam nás zval, kde nám přednášel a kde jsme vedli rozhovory, bylo tam to vročení. Byl to projev úcty i jisté spřízněnosti s předválečným divadelním dílem Emila Františka Buriana, s nímž nás seznamoval. DEX, to byla zkratka Divadelního EXperimentu. Ale taky trochu provokace: v prvním ročníku jsem bydlel na kolejích, kde byl mezi studenty před zkouškami populární stimulační lék – dexfenmetrazin, jemuž se říkalo dex. (Sám jsem před zkouškou dával přednost vydatnému spánku, protože odpočinitý mozek lépe myslí.)

Musím zmínit ještě jednu důležitou okolnost: divadelní Brno v těch letech bylo takovým „rodinným podnikem“. Znali jsme se s herci a režiséry z divadel, ale důležitější byly kontakty se studenty JAMU, které byly velmi blízké. A užitečné, protože naše někdy příliš teoretické představy díky jim dostávaly realističtější rozměr. A tím pádem jsme se kamarádili a důvěřovali si.

A tak jsme začali zkoušet. Gita byla realizačně předvídatější, protože zvolila k inscenaci *Světlo světa* prolog ke hře Jiřího Koláře *Mor v Athénách*, v němž vystupuje Žena a mužská paže. Tu Ženu vytvořila tehdy naše studijní vrstevnice Nika Brettschneiderová, studující herectví na JAMU. Jednalo se vlastně o pantomimu, která se Nice posléze stala osudem v jejím vídeňském exilovém Theater Brett (v němž Gita navázala v roce 1990 opět s Nikou spoluprací). Žena, bojující sama o sebe s paží, symbolem moci, to bylo téma Gitiny inscenace a bylo podle mého názoru vysloveno velmi silně. Myslím, že inscenace byla úspěšná. Diváků se na premiéře sešel (pokud si vzpomínám) skoro plný sál, což bylo velmi mnoho, protože krom plakátů jsme neměli žádnou propagaci, jen jsme zvali kamarády. Premiéra se konala v červnu 1972 a byla zároveň derniérou, protože plánované reprízy (uvedené na plakátě) už se neuskutečnily. Proč – lze se domýšlet.

Světlo světa bylo v době svého vzniku velmi kulturně i politicky odvážným činem, mimo jiné i proto, že Jiří Kolář byl v té době již zakázaným autorem. Pokud si vzpomínám, byla inscenace s uznáním přijata nejen kolegy, ale i profesory Bořivojem Srbou (vznikala pod vlivem jeho myšlenek) a Arturem Závodským.

Moje část na Studiu DEX '72 zůstala nedokončená. Složitě sestavovaný nevelký soubor, časové kolize, nakonec onemocnění... A hned na začátku problém: adaptoval jsem hru Michela de Ghelderoda *Rudá magie*, a tak se také inscenace měla jmenovat. Jenže – zůstala *Magie*. Nedopátral jsem se, komu ta barva vadila, Jiřímu Havlíčkovi jistě ne. Byla to hra o posedlosti, jež člověka ovládne natolik, že se začne cítit všemocným. Bohem. Také aktuální téma. Můj kolega v divadle Radost Ladislav Štancel později poznal, že „každý jsme něčeho předsedou“, tedy malým bohem, který sice nemůže učinit nic moc smysluplného, zato může účinně škodit. (Ovšem díky jemu divadlo v sedmdesátých letech existovalo bez organizace KSČ.)

To byl konec Studia DEX '72. Vysokoškolský klub, pamatují-li se dobře, dal přednost hudebním produkcím a diskotékám (nevzpomínám si, jestli se změnilo vedení) a my jsme nebyli organizačně a administrativně dost zběhlí, abychom na to všechno dokázali příslušně reagovat.

A taky se blížil konec studia. Gita pracovala na diplomce, pak na projektu Pirám. Já jsem od podzimu 1973 přijal místo dramaturga Malé poetické scény Múza, která spadala pod Městské kulturní středisko S. K. Neumanna, podnik, který měl pečovat o amatéry. Bylo to zoufalství: Hrajete? – Dobře. Nehrajete? – Ještě líp! Pak jsem přešel do Radosti. S Gitou jsme se potkávali, debatovali a nakonec se naše profesní cesty rozešly. Já jsem jistý čas pracovníě pobýval mimo Brno. A někdy kolem roku 2006 jsme se znovu potkali na Divadelní fakultě JAMU, kde Gita působila a já na pozvání profesora Antonína Přídala začal také učit. A tak jsme se z toho seminárního kroužku profesora Závodského nakonec skoro všichni přesunuli na školu, kam jsme vlastně svou snahou ovlivnit obor praktickou tvorbou patřili.

Naposledy jsme se s Gitou sešli před časem v hospůdce v Jundrově. Seděli jsme a zase vedli řeči o té naší celoživotní posedlosti – o čem jiném! Když jsme se rozcházeli, dohodli jsme se, že zas někdy budeme pokračovat. Jenže všechno bylo jinak, jako v DEXu.

Takže budeme pokračovat, Gito, někdy... snad.

Toto dílo lze užit v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-NC-ND 4.0 International (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.